

ВІДГУК
на дисертацію Воробйова Владислава Дмитровича на тему:
«АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБЛИВОГО
ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ»,
подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»

Дисертаційна робота Воробйова Владислава Дмитровича «Адміністративно-правове регулювання особливого правового режиму воєнного стану в Україні» є завершеним комплексним дослідженням актуальної для сучасної юридичної науки проблеми, що перебуває на перетині адміністративного, конституційного, безпекового, інформаційного та міжнародного права. Наукова цінність праці полягає насамперед у тому, що автор не обмежився традиційним розумінням воєнного стану як конституційно визначеного особливого правового режиму, а запропонував розглядати його як багаторівневий адміністративно-правовий механізм, що охоплює нормативний, інституційний, процедурний, координаційний, контрольний і гарантійний складники. Такий підхід дозволив об'єднати в межах одного дослідження питання організації публічної влади, діяльності військового командування і військових адміністрацій, обмеження прав людини, забезпечення публічної безпеки, кібероборони, інформаційної стійкості, антикорупційних гарантій, європейської та євроатлантичної інтеграції.

За своїми змістовими характеристиками дисертація відповідає основній логіці кваліфікаційної наукової праці на здобуття ступеня доктора філософії: у ній сформульовано конкретну наукову проблему, визначено мету і взаємопов'язані завдання, використано систему загальнонаукових і спеціально-юридичних методів, отримано авторські результати, частина яких заявлена як одержана вперше, частина — як удосконалення існуючих положень, а частина — як їх подальший розвиток. Чинний Порядок, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, визначає дисертацію здобувача ступеня доктора філософії як кваліфікаційну наукову роботу, виконану здобувачем особисто та таку, що містить

отримані ним наукові результати; сама постанова № 44 станом на 2026 рік є чинною, її актуальна редакція діє з 8 травня 2024 року.

Позитивного оцінювання заслуговує не лише широта предметного поля, а й послідовність авторської конструкції: від визначення генезису та правової природи особливих режимів у першому розділі — через аналіз суб'єктно-компетенційного механізму у другому — до безпосередньої реалізації адміністративно-правових інструментів забезпечення безпеки, захисту прав людини, кіберстійкості та вдосконалення законодавства в третьому розділі. Внутрішня архітектура дисертації демонструє рух від категоріально-доктринального рівня до інституційного, а далі — до прикладного і реформаторського.

Загальна оцінка роботи є позитивною. Водночас рівень докторської філософської дисертації закономірно передбачає наявність положень, що можуть бути предметом наукової дискусії. Тому у відгуку сформульовано чотири принципово нові, розгорнуті зауваження, які не відтворюють шість зауважень із попередньо підготовлених рецензій. Вони стосуються не заперечення одержаних результатів, а можливостей подальшого методологічного та нормативно-прикладного поглиблення запропонованої автором концепції.

Актуальність дисертаційного дослідження В.Д. Воробйова має не ситуативний, а системний характер. Після 24 лютого 2022 року правовий режим воєнного стану набув значення не окремого тимчасового механізму кризового реагування, а правової рамки, в якій функціонують органи державної влади, військове командування, військові адміністрації, органи місцевого самоврядування, правоохоронні органи та інші суб'єкти сектору безпеки і оборони. Це створило для адміністративного права принципово нову сукупність питань: межі концентрації публічно-владних повноважень; співвідношення цивільного та військового управління; процедури застосування режимних заходів; допустимість адміністративного примусу; правова визначеність тимчасових обмежень прав; ефективність судового й парламентського контролю; безперервність публічних функцій; захист критичної та інформаційної інфраструктури. Саме цей комплекс проблем становить змістовне ядро представленої дисертації.

Особливо переконливим є те, що автор виходить за межі суто «воєнно-адміністративного» розуміння теми. У роботі режим воєнного стану досліджується як правовий механізм, функціонування якого повинно одночасно забезпечувати обороноздатність держави та збереження фундаментальних засад правової державності. Тому закономірно значну увагу приділено категоріям законності, необхідності, пропорційності, тимчасовості, правової визначеності, можливості адміністративного і судового оскарження. Це надає дисертації виразної людиноцентристської спрямованості та дозволяє уникнути спрощеного трактування воєнного стану як режиму, за якого управлінська доцільність автоматично переважає правові гарантії.

Актуальність теми додатково посилюється включенням до предмета дослідження кібербезпекового та інформаційного виміру. Автор обґрунтовано виходить із того, що сучасна модель воєнного адміністрування повинна враховувати не лише фізичну безпеку територій та населення, а й стійкість державних інформаційних ресурсів, критичної інформаційної інфраструктури, цифрових публічних сервісів, систем комунікації та реагування на кіберінциденти. Саме інтегрування кібероборони і цифрової стійкості у загальну адміністративно-правову конструкцію воєнного стану є одним із тих аспектів роботи, які відповідають реальному розвитку сучасних безпекових відносин.

Не менш значущим є європейський та євроатлантичний контекст дослідження. Автор пов'язує вдосконалення українського законодавства не з механічним запозиченням іноземного регулювання, а з необхідністю враховувати стандарти верховенства права, демократичного цивільного контролю, кризового управління, стійкості, адміністративної процедури та інституційної підзвітності. Зареєстрована анотація дисертації підтверджує, що одним із наскрізних напрямів роботи є адаптація адміністративного законодавства України до європейських і євроатлантичних стандартів та дослідження воєнного стану саме у взаємозв'язку безпеки, публічного управління і захисту прав людини.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами визначений належним чином. Дисертацію виконано на кафедрі адміністративного і

кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри та в межах теми «Модернізація національного підходу до вирішення проблем правового захисту людини і суспільства у контексті сучасних глобальних викликів» на 2022–2024 роки, державний реєстраційний номер 0122U001409, а також теми «Забезпечення реалізації та захист основних свобод, прав людини, національних інтересів держави в умовах гібридних загроз і безпекових викликів» на 2025–2027 роки, державний реєстраційний номер 0125U002352. Тему дисертації затверджено Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара 1 грудня 2022 року, протокол № 4.

Предмет дисертації безпосередньо кореспондує із зазначеними науковими темами: проблематика правового захисту особи конкретизується через аналіз обмежень і гарантій прав в умовах воєнного стану; проблематика гібридних та безпекових загроз — через дослідження діяльності сектору безпеки й оборони, кіберзахисту, інформаційної стійкості та публічної безпеки; захист національних інтересів — через удосконалення механізмів воєнного публічного адміністрування. Зв'язок дисертації з науково-дослідними темами тому має не формально-декларативний характер, а простежується на рівні об'єкта, предмета, завдань та одержаних результатів.

Робота також змістовно співвідноситься з такими стратегічними напрямками державної політики, як національна безпека, боротьба з організованою злочинністю, антикорупційна політика, забезпечення прав людини та сталий розвиток. У самій дисертації цей зв'язок відображений через звернення до Антикорупційної стратегії, Стратегії національної безпеки України, Стратегії боротьби з організованою злочинністю та інших програмних документів. Водночас автор не перетворює дисертацію на опис стратегічних актів, а використовує їх як нормативно-політичний контекст для формування власних адміністративно-правових висновків.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в цілому є достатньо високим. Цьому сприяє коректне співвідношення мети, предмета та завдань дослідження. Метою роботи визначено розроблення

цілісної адміністративно-правової концепції регулювання особливого правового режиму воєнного стану в Україні та формулювання науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавства і правозастосування в умовах війни та євроінтеграції. Для її досягнення автор послідовно вирішує завдання щодо з'ясування правової природи воєнного стану, системи джерел, суб'єктного складу, компетенційних відносин, адміністративних процедур, меж обмеження прав людини, забезпечення публічної безпеки, кібероборони, міжнародних стандартів та шляхів удосконалення регулювання.

Важливою перевагою методологічної побудови є застосування не одного домінуючого методу, а комплексу взаємодоповнювальних засобів пізнання. Діалектичний метод використано для аналізу трансформації інституту воєнного стану; формально-юридичний — для дослідження Конституції, законів і підзаконних актів; системно-структурний — для побудови моделі суб'єктів і складників механізму регулювання; історико-правовий — для відтворення еволюції особливих режимів; порівняльно-правовий — для співставлення українського підходу з міжнародними та європейськими моделями; доктринальний і герменевтичний — для опрацювання наукових концепцій і тлумачення правових приписів; функціональний — для оцінювання ролі військового командування, військових адміністрацій, поліції та інших органів. Автор також декларує використання емпіричного методу та кейс-аналізу правових і управлінських рішень воєнного часу.

Джерельна база є значною за обсягом і різноплановою за змістом. За даними дисертації, список використаних джерел охоплює 347 найменувань. Поряд із національними нормативно-правовими актами та працями українських адміністративістів опрацьовано іноземну доктрину надзвичайних повноважень, матеріали міжнародного права прав людини, документи Ради Європи, Венеційської комісії, Європейського Союзу, НАТО та SIGMA. Це дозволяє автору не лише описати українське законодавство, а й помістити його в ширший контекст сучасного emergency governance та демократичного контролю над екстраординарними владними повноваженнями.

Структурно дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що об'єднують десять підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг становить 246 сторінок, із яких 205 сторінок припадає на основний текст. Така композиція загалом відповідає меті роботи і забезпечує логічний перехід від теоретичних основ до інституційного механізму, а від нього — до функціонування конкретних адміністративно-правових засобів та пропозицій щодо їх розвитку.

Перший розділ «Теоретико-правові засади адміністративно-правового регулювання особливого правового режиму воєнного стану» виконує фундаментальну функцію. У ньому досліджено генезис і еволюцію особливих правових режимів, уточнено співвідношення конституційного та адміністративно-правового вимірів воєнного стану, систематизовано джерела його регулювання. Заслугує на схвалення спроба автора показати, що воєнний стан не є «позаправовим винятком», а є особливим порядком дії права, в якому збільшується інтенсивність владного втручання, проте одночасно зростає значення законності, визначеності компетенції та правових гарантій. Порівняння українського підходу з моделями Польщі, Німеччини, Франції та Литви поглиблює теоретичну частину і дозволяє автору сформулювати власне уявлення про українську модель кризового адміністрування.

Другий розділ «Механізм адміністративно-правового регулювання воєнного стану в Україні» закономірно переносить центр уваги з норм на суб'єктів та їх взаємодію. Автор аналізує Президента України, Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України, військове командування, Збройні Сили України, військові адміністрації, органи виконавчої влади, правоохоронні органи та органи місцевого самоврядування не як ізольованих носіїв компетенції, а як елементи функціонально пов'язаної системи. Продуктивним є висновок про одночасно ієрархічний, функціонально диференційований та кооперативний характер цієї системи. Автор аргументовано наголошує, що посилення військового компонента публічного управління не означає припинення цивільного конституційного порядку, а тому

ключовим стає правове розмежування компетенції та збереження механізмів контролю.

Третій розділ «Реалізація адміністративно-правових механізмів забезпечення безпеки та захисту прав людини в умовах воєнного стану» є найбільш прикладним і водночас найбільш комплексним. У ньому поєднано чотири взаємопов'язані тематичні блоки: обмеження прав і свобод; забезпечення публічної безпеки та запобігання злочинності; протидію кіберзлочинності, кібероборону та інформаційну безпеку; удосконалення регулювання в умовах європейської інтеграції. Саме в цьому розділі найбільш виразно виявляється авторська концепція: безпека не протиставляється праву, а розглядається як сфера, де ефективність надзвичайних повноважень повинна поєднуватися з процедурною визначеністю, контролем та гарантіями від свавільного використання дискреції.

Наукова новизна дисертації визначається передусім тим, що В.Д. Воробйов намагається перейти від фрагментарного вивчення окремих повноважень і заходів воєнного стану до концептуального моделювання адміністративно-правового механізму в цілому. Авторська конструкція охоплює нормативний, інституційний, процедурний, координаційний, контрольний і гарантійний компоненти, що дозволяє розглядати воєнний стан не лише як сукупність тимчасових обмежень, а як спеціальний порядок функціонування публічної адміністрації. В умовах, коли значна частина правової літератури закономірно зосереджується на окремих практичних проблемах мобілізації, військових адміністрацій, пересування, публічних закупівель або правоохоронної діяльності, саме інтеграційна спрямованість є однією з найбільш помітних переваг цієї праці.

До положень, заявлених автором як одержані вперше, належить обґрунтування комплексної концепції адміністративно-правового регулювання воєнного стану як багаторівневого механізму, що одночасно функціонує у сферах безпеки, оборони, публічного управління та захисту прав людини. Також уперше автор позиціонує кібероборону, захист державних інформаційних ресурсів, критичної інформаційної інфраструктури та цифрову стійкість не як допоміжний напрям безпекової політики, а як самостійний функціональний блок адміністративно-правового механізму

воєнного стану. Внутрішня логіка дисертації підтверджує, що ці положення не обмежуються деклараціями вступу, а розгортаються в основному тексті, насамперед у третьому розділі.

Серед удосконалених положень науково значущим є визначення воєнного стану одночасно як конституційно легітимованого особливого правового режиму та спеціального адміністративно-правового режиму, у межах якого тимчасово змінюється порядок реалізації публічної влади. Така конструкція видається продуктивною, оскільки дозволяє пояснити подвійну природу досліджуваного явища: підстави, межі та загальні гарантії воєнного стану мають конституційний характер, тоді як основний масив його щоденної реалізації здійснюється через адміністративні компетенції, акти, процедури, примусові заходи, контроль та координацію.

Заслуговує на позитивну оцінку вдосконалення підходу до адміністративно-правових гарантій обмеження прав людини. Автор не зводить їх до формальної наявності законної підстави, а пропонує системне поєднання законності, необхідності, пропорційності, правової визначеності, тимчасовості, офіційності запровадження, можливості адміністративного та судового оскарження, парламентського контролю і недопустимості свавільного розширення дискреції. Такий підхід суттєво поглиблює адміністративно-правове розуміння правозахисних гарантій в умовах екстраординарного режиму.

Окрему наукову цінність має розвиток положень про систему суб'єктів воєнного адміністрування. Автор справедливо акцентує увагу на тому, що сама наявність законодавчо закріпленої компетенції ще не забезпечує ефективності управління, оскільки за умов одночасної діяльності військового командування, військових адміністрацій, центральних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування ключового значення набуває горизонтальна і вертикальна координація. У роботі простежується важлива ідея: належний правовий режим має регулювати не лише питання «хто уповноважений діяти», а й питання «хто, з ким, у якій процедурі, на якій території, протягом якого часу та під яким контролем реалізує відповідне повноваження».

Теоретичне значення дисертації полягає у розвитку доктрини адміністративно-правових режимів, теорії публічного адміністрування в екстраординарних умовах, вчення про адміністративну компетенцію і дискрецію та адміністративно-правові гарантії прав людини. Особливо перспективним для подальшої науки є включення до традиційної теорії спеціальних адміністративних режимів категорій цифрової стійкості, кібероборони, критичної інформаційної інфраструктури та безперервності цифрових публічних послуг. Це свідчить про спробу автора адаптувати категоріальний апарат адміністративного права до зміни самої природи сучасних безпекових ризиків.

Практичне значення одержаних результатів також є вагомим. Сформульовані положення можуть використовуватися при вдосконаленні законодавства про правовий режим воєнного стану, національну безпеку, військові адміністрації, діяльність Національної поліції, адміністративну процедуру, кібербезпеку, критичну інфраструктуру та антикорупційну політику. Практичний потенціал мають рекомендації щодо розмежування компетенції військових і цивільних суб'єктів, процедурного оформлення обмежувальних рішень, збереження безперервності публічних послуг, координації реагування на кіберінциденти та посилення парламентського, судового й аудиторського контролю.

Прикладний потенціал результатів виходить за межі законотворчості. Автор обґрунтовує можливість їх використання Кабінетом Міністрів України, центральними органами виконавчої влади, військовим командуванням, обласними та районними військовими адміністраціями, органами поліції, цивільного захисту, органами місцевого самоврядування, судами, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини та державними контрольними інституціями. Не менш обґрунтованою є освітня цінність роботи для викладання адміністративного права, адміністративного процесу, публічного адміністрування, кібербезпеки та дисциплін, пов'язаних із європейським правом і антикорупційною політикою.

Водночас практичну спрямованість дисертації слід оцінювати не лише за кількістю сфер потенційного застосування. Її більш глибока прикладна цінність полягає в обґрунтуванні загальної управлінської логіки: оперативність у воєнний час

не повинна досягатися через усунення права, а має забезпечуватися через спеціально адаптовані, швидкі, але юридично визначені процедури. Саме ця теза об'єднує авторські пропозиції щодо компетенції, адміністративних актів, обмежень прав, цифрового управління, аудиту та антикорупційних гарантій.

Повнота публікацій та оцінка академічної доброчесності. Три основні статті утворюють логічно пов'язаний блок. Стаття «Проблеми правозастосування адміністративного законодавства в умовах воєнного стану» висвітлює прикладний правозастосовний аспект; «Особливості діяльності органів публічної влади в умовах воєнного стану: адміністративно-правовий аспект» безпосередньо кореспондує з інституційною проблематикою другого розділу; «Поняття та зміст адміністративно-правового регулювання особливого правового режиму воєнного стану в Україні» відображає концептуальні положення першого розділу.

Матеріали конференцій засвідчують поступовість апробації результатів. Ще у 2023 році автор оприлюднював результати щодо особливостей адміністративно-правового регулювання воєнного стану та змісту діяльності органів влади; у 2025 році вийшли основні фахові статті; у квітні 2026 року апробовано положення щодо ролі державних інституцій у забезпеченні соціальних гарантій під час воєнного стану. Таким чином, публікаційна траєкторія демонструє не одноразове оприлюднення результатів наприкінці роботи, а їх поступове формування і представлення науковій спільноті.

Дискусійні положення та зауваження:

1. Щодо співвідношення задекларованої емпіричної методології та фактичного рівня емпіричної верифікації авторських висновків. У вступі автор серед іншого вказує на застосування емпіричного методу і методу кейс-аналізу, зокрема під час дослідження нормативних та управлінських рішень, прийнятих після 24 лютого 2022 року. Це є методологічно виправданим для предмета дисертації. Водночас основна доказова конструкція роботи все ж тяжіє до нормативно-доктринального аналізу: зіставляються правові норми, компетенції, позиції науковців, міжнародні стандарти, окремі судові рішення та адміністративні практики. Для дослідження, яке претендує на формування цілісної моделі функціонування адміністративно-правового

механізму воєнного стану, корисним було б більш чітке формування самостійного емпіричного масиву, на якому перевірялися б теоретичні припущення автора. Йдеться, наприклад, про вибірку актів обласних, районних і міських військових адміністрацій; наказів щодо комендантської години, спеціального режиму в'їзду і виїзду, евакуаційних заходів, використання майна; адміністративних справ щодо обмеження свободи пересування, мобілізаційних рішень, компетенції військових адміністрацій або оскарження інших заходів воєнного стану. Було б доцільно попередньо визначити критерії включення таких актів і справ до вибірки, період аналізу, територіальне охоплення, змінні для кодування та показники, за якими оцінюються компетенційні конфлікти, мотивованість рішень, застосування принципу пропорційності й результативність судового контролю. Це дозволило б не лише стверджувати, що існують проблеми дублювання компетенцій або неоднорідності адміністративної практики, а й показати масштаб, структуру та повторюваність відповідних проблем. Таке посилення не заперечує нинішніх висновків автора, але перевело б частину з них із рівня переконливої юридичної аргументації на рівень емпірично перевіреної моделі функціонування режиму.

2. Щодо більш повного переходу від концептуальних напрямів удосконалення законодавства до нормативного проектування конкретних механізмів. Значною перевагою роботи є те, що автор не обмежується констатацією проблем і пропонує систематизацію законодавства, уточнення компетенції військового командування та військових адміністрацій, розвиток адміністративної процедури, посилення контролю, цифрову стійкість та антикорупційні запобіжники. Однак частина цих пропозицій сформульована переважно як напрями законодавчої політики, а не як завершені юридичні конструкції, готові до безпосередньої нормативної імплементації. З огляду на заявлений практичний характер дослідження доцільно було б розгорнути авторську модель у вигляді нормативно-компетенційної матриці: суб'єкт — юридична підстава — конкретне повноваження — умова його активації — територія — строк — процедура — форма адміністративного акта — суб'єкт контролю — порядок оскарження — наслідки припинення режиму. Така матриця була б особливо цінною для розмежування повноважень військового

командування, військових адміністрацій, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. На її основі можна було б запропонувати конкретні редакції окремих статей Закону України «Про правовий режим воєнного стану», включно з колізійними правилами на випадок одночасної компетенції кількох органів, строками перегляду екстраординарних рішень, sunset clauses для тимчасових обмежень та правилами автоматичного припинення спеціальних повноважень після зникнення юридичної підстави їх застосування. Саме такий перехід від концепції до «нормативної інженерії» істотно збільшив би прикладний потенціал дисертації та полегшив би використання її результатів законодавцем.

3. Щодо необхідності більш суворої диференціації нормативної сили та способу імплементації міжнародних, європейських і євроатлантичних стандартів. Однією із сильних сторін дисертації є використання широкого міжнародного матеріалу: Європейської конвенції з прав людини, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, підходів ЄСПЛ і Венеційської комісії, документів Європейського Союзу, SIGMA та НАТО. Такий матеріал справді необхідний для сучасного дослідження воєнного публічного адміністрування. Проте в окремих фрагментах роботи різні за своєю юридичною природою стандарти входять до єдиного інтеграційного блоку, через що може недостатньо виразно простежуватися різниця між юридично обов'язковою міжнародною нормою, судовим стандартом тлумачення, актом soft law, орієнтиром майбутньої адаптації до acquis ЄС та організаційно-технічним стандартом НАТО. У подальшому розвитку авторської концепції доцільно вибудувати окрему методику «трансляції» зовнішнього стандарту в українське адміністративне право. На першому рівні необхідно визначати його юридичну природу та обов'язковість для України; на другому — сферу предметної застосовності; на третьому — сумісність із Конституцією України та існуючим розподілом компетенції; на четвертому — необхідну форму імплементації: закон, підзаконний акт, адміністративну процедуру, організаційний стандарт чи рекомендацію; на п'ятому — правозахисні запобіжники від автоматичного перенесення безпекового стандарту у сферу обмеження прав людини. Особливо це важливо щодо стандартів НАТО: їх практична цінність для стійкості, кризового

менеджменту, цивільної готовності й interoperability є беззаперечною, однак вони не можуть самі по собі виступати юридичною підставою для обмеження конституційного права. Більш жорстке розмежування цих рівнів зробило б міжнародно-правовий та інтеграційний компонент дисертації ще точнішим.

4. Щодо можливості операціоналізації принципу пропорційності та побудови єдиного адміністративно-правового тесту для конкретних заходів воєнного стану. Автор цілком обґрунтовано визначає законність, необхідність, пропорційність, тимчасовість та правову визначеність серед основних критеріїв допустимості обмеження прав людини, акцентує на можливості адміністративного і судового оскарження та недопустимості необмеженої дискреції. Це належить до сильних положень дисертації. Проте саме через масштаб досліджуваного матеріалу критерій пропорційності переважно залишається загальним принципом оцінювання, тоді як його застосування до різних адміністративних заходів має неоднакову структуру та інтенсивність. Доцільним видається формування авторського багатоступеневого тесту, який адміністративний орган мав би застосовувати перед прийняттям рішення про конкретне обмеження. Такий тест міг би включати: наявність чіткої законної підстави; встановлення конкретної безпекової загрози; причинний зв'язок між загрозою та запропонованим заходом; придатність заходу для досягнення мети; перевірку наявності менш обмежувального, але достатньо ефективного засобу; співмірність негативного впливу на права із суспільною користю; територіальну і часову обмеженість; обов'язок індивідуального мотивування там, де рішення стосується конкретної особи; періодичний перегляд необхідності заходу; доступний механізм адміністративного або судового оскарження; відновлення порушеного права чи компенсаційний механізм; автоматичне припинення обмеження після зникнення підстави. При цьому модель доцільно диференціювати для комендантської години, обмеження пересування, перевірки документів, примусового відчуження майна, інформаційних обмежень, режиму доступу до територій та інших заходів. Такий підхід дозволив би перетворити принцип пропорційності із загальної правової вимоги на алгоритм адміністративного прийняття рішення, що було б вагомим самостійним внеском у теорію та практику воєнного адміністрування.

Наведені зауваження мають науково-дискусійний характер. Вони не ставлять під сумнів загальну концепцію дисертації, достовірність її основних положень чи одержану наукову новизну. Навпаки, сама можливість постановки зазначених питань свідчить про те, що робота В.Д. Воробйова формує достатньо широку концептуальну основу для подальшої наукової дискусії щодо майбутньої моделі адміністративного права особливих режимів.

ВИСНОВОК

Проведений аналіз дає підстави констатувати, що дисертаційна робота Воробйова Владислава Дмитровича «Адміністративно-правове регулювання особливого правового режиму воєнного стану в Україні» є самостійною, завершеною, змістовно цілісною кваліфікаційною науковою працею, в якій вирішено актуальне для науки адміністративного права наукове завдання — сформовано комплексне бачення адміністративно-правового регулювання воєнного стану як багаторівневого механізму організації та функціонування публічної влади в умовах збройної агресії з одночасним забезпеченням прав людини, публічної безпеки, інституційної та цифрової стійкості держави.

Тему роботи обрано обґрунтовано; її актуальність має як фундаментальний, так і прикладний характер. Мета, об'єкт, предмет і завдання дослідження логічно взаємопов'язані. Структура відповідає логіці розкриття проблематики, а використана методологія дозволила дослідити її теоретичний, нормативний, інституційний, правозахисний та інтеграційний аспекти. Джерельна база є достатньо широкою і включає національне законодавство, українську та зарубіжну доктрину, міжнародно-правові акти і сучасні європейські та євроатлантичні стандарти.

Одержані наукові результати характеризуються належним ступенем новизни. Найбільш значущими серед них є концепція адміністративно-правового регулювання воєнного стану як сукупності нормативного, інституційного, процедурного, координаційного, контрольного і гарантійного елементів; уточнення адміністративно-правової природи воєнного стану; розвиток моделі компетенційної

взаємодії військових і цивільних суб'єктів; систематизація гарантій допустимого обмеження прав людини; включення кібероборони, критичної інформаційної інфраструктури та цифрової стійкості до функціонального ядра досліджуваного механізму; обґрунтування напрямів його вдосконалення у контексті європейської та євроатлантичної інтеграції.

Теоретичне значення роботи полягає у розвитку доктрини особливих адміністративно-правових режимів та правових засад кризового публічного адміністрування. Практичне значення визначається придатністю сформульованих висновків для вдосконалення законодавства, діяльності військових адміністрацій і військового командування, центральних та місцевих органів виконавчої влади, правоохоронних і контрольних органів, судової практики та освітнього процесу.

Основні результати роботи апробовано в наукових публікаціях і на конференціях. Відкриті відомості про дисертацію підтверджують три одноосібні наукові статті В.Д. Воробйова 2025 року та три публікації апробаційного характеру 2023–2026 років, а сама дисертація зареєстрована як робота на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право» у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара.

Отже, за актуальністю обраної теми, ступенем наукової розробленості проблеми, обґрунтованістю сформульованих положень і висновків, рівнем наукової новизни, теоретичним та практичним значенням отриманих результатів, структурною завершеністю, характером апробації та оприлюднення результатів дисертаційна робота Воробйова Владислава Дмитровича «Адміністративно-правове регулювання особливого правового режиму воєнного стану в Україні» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

ОПОНЕНТ:

Завідувач кафедри фінансового

та податкового права

Державного податкового університету

Марина ГЛУХ

Підпис к.ю.н, проф. Марини ГЛУХ

«ЗАСВІДЧУЮ»

